

## Inledning

Det är inte sällan man hör talas om hbt-personer som flyttar från landsbygd till en stad eller från en stad till en annan större stad. Man gör det därför att man upplever den egna situationen osäker samt på grund av den uttalade förståelsen av större städer som mer säkra för hbt-personer. I och med min egna upplevelse av en mindre ort på skånska landsbygden som en säker plats så har jag ifrågasatt om det verkligen är så enkelt. Nu när FRA (European Union Agency for Fundamental Rights)<sup>1</sup> gjort en stor undersökning om hbt-personers livssituation så är det möjligt att titta närmare på detta.

## Metodik

I oktober 2010 inledde FRA ett projekt baserat två olika undersökning.<sup>2</sup> Första momentet ska undersöka hbt-personers utsatthet och livssituation utifrån deras egna självupplevelse. Det andra ska undersöka vilka policier och handlingsplaner som finns inom den offentliga förvaltningen relativt hbt-personer och hur dessa resulterar i ökade jämlikhet för hbt-personer. Resultatet av det första momentet publicerade 17:e maj i år i en kortfattad rapport, en längre ska publiceras vid senare tillfälle. FRA har också valt att göra all data tillgänglig för alla,<sup>3</sup> men uttalat syfte att kunna användas av lokala aktörer och aktivister för att påverka politiker i positiv riktning.

Enkäten som som genomfördes online mellan 2:a april och 16:e juli 2012 bestod av 168 frågor, fördelade på fem olika områden: Daily life, discrimination, rights awareness, transgender specific questions och violence and harassment. I hela EU fick man totalt 93 079 svar på enkäten, fördelat på 15 236 (16%) homosexuella kvinnor, 57 448 (62%) homosexuella män, 6 424 (7%) bisexuella kvinnor, 7 200 (8%) bisexuella män och 6 771 (7%) transpersoner.

I Sverige var det 2 464 personer som svarade på enkäten. Sverige hade den största relativa andelen transpersoner som svarade, 15%. Samt den näst störst andel bisexuella, 25%.

För att kunna styrka min frågeställning har jag gjort ett urval på 60 av de 168 enkätfrågor som ingick i undersökningen som är relevanta för frågeställningen. Jag har tagit ut detta fördelat på storleken på bostadsorten, där det finns alternativen: City, Suburbs or outskirts of a city, a town, a country village, in the countryside och slutligen all. En del av dessa frågor kommer jag behandla enskilt men kommer fokusera på nio aggregerade resultat. Detta för att få en mer övergripande bild, samt för att inte bli dränkt i data. Om någon av frågorna i ett aggregerat resultat sticker ut på något oväntat sätt så kommer jag notera detta.

Många frågor har fyra svarsalternativ, till exempel Never Open, Rarely Open, Fairly Open, Very Open. I dessa fall har jag valt att förenkla analysen genom att slå samman dem två och två och därmed få två alternativ istället. Som i detta fall Never Open + Rarely Open = Inte öppen; Fairly Open + Very Open = Öppen.

## Öppenhet

Naturligtvis kan man ifrågasätta hela frågeställningen med att man är olika öppen beroende på om man bor i en större stad jämfört med om man bor på landet. Jag kommer därför inleda med att titta på frågor som berör öppenhet.

Man ställer bland annat en generell fråga om hur öppen man är om sin bakgrund som hbt. Variationen på denna frågan är mellan 47% (mindre stad) - 65% (storstad). De andra tre

---

1 <http://fra.europa.eu/en>

2 <http://fra.europa.eu/en/project/2011/surveying-lgbt-people-and-authorities>

3 <http://fra.europa.eu/DVS/DVT/lgbt.php>

svarsalternativen landar på nästan samma andel runt 57%. Det går inte att dra någon generell slutsats utifrån detta om öppenheten mer än att man är något mer öppen i en stor stad och något mindre öppen i en mindre stad. Förort, landsort och landsbygd kommer däremellan.

Ett aggregerat resultat där man frågar om ens öppenhet utifrån olika grupper man kommer i kontakt med, familj, vänner, arbete, skola etc så får man ett nästan identiskt resultat. Skillnaderna mellan vart man bor är mindre. Märkbart är att personer som bor på landsbygden är märkbart öppnare gentemot grannar än någon annan bostadsplats. Ett annat aggregerat resultat med fem frågor handlar om likvärdiga frågor, men nu fokuserar man på hur många som känner till ens bakgrund som hbt-personer. Här har nästan hela skillnaden mellan storstad och landsbygd försvunnit.

Utifrån detta kan man se att skillnaderna i öppenhet mellan storleken på bostadsorten är marginella och något svårbestämda. De blir svårbestämda i och med att en mindre stad är där man är minst öppen medans skillnaden i övrigt inte är markant. Det är värt att notera att man är mer öppen gentemot grannar på landsort och landsbygd jämfört med större bostadsorter. Detta kan möjligen förklaras med att man i större utsträckning bor i villa på landet och därmed har en närmare kontakt med sina grannar.

### **Attityder**

Några frågor handlar specifikt om ens attityder. Vilket handlar mer om hur man uppfattar samhället i stort och inte direkt baserat på ens egna erfarenheter.

Här har jag valt att aggregera sex frågor till ett aggregerat resultat, där alla frågor handlar om man tror att diskriminering är spritt i ens land eller inte. Resultatet visar inte på några markanta skillnader mellan de olika grupperna, utan oberoende av var man bor så upplever man samhället som lika intolerant. Resultatet är att 46 – 51% upplever att diskriminering av hbt-personer är mycket eller någorlunda vanligt. Man upplever att diskriminering av transpersoner är mycket vanligare (80%) än diskriminering av bisexuella (22%). Men skillnaderna beroende på vart man bor är inget att notera.

Det finns även två enskilda frågor som kan vara relevanta att ta upp. Den första handlar om man undviker att hålla hand med sin partner offentligt om man är i en samkönad relation. Det finns inte heller några tydliga skillnader här, utan runt 50% av alla i samkönat förhållande undviker att hålla sin partners hand offentligt. Det finns inte heller någon större skillnad när det kommer till att undvika olika platser av rädsla för att bli trakasserad eller misshandlar. Oavsett vart man bor så gör cirka 38% detta.

Slutligen så är alla i snitt lika nöjda med sitt liv. Oavsett storleken på bostadsorten så svarar alla i snitt sju på en skala från 1 – 10, där 10 är mest nöjd.

### **Utsatthet**

Sista grupperna frågor handlar om den egna utsattheten, både i specifika situationer och mer generellt. Här förekommer betydligt fler frågor och många av dem är aggregerade.

Tittar man på de specifika situationerna, arbete och skola så är de aggregerade resultatet både en del attityder och en del egna upplevelser. I skolan är resultatet nedslående och visar på stor utvecklingsbehov, 60-63% av de som går i skolan har upplevt egna negativa erfarenheter eller har sett andra bli utsatta.. Men skillnaderna mellan storleken på bostadsorten är dock minimal. I arbetslivet är inte resultatet lika nedslående, med 10-18% upplevt eller sett andra bli utsatta för negativa erfarenheter på grund av att det har bakgrund som hbt. Även här är skillnaderna mellan storleken på bostadsorten liten.

Om man lite mer generellt tittar på om man blivit diskriminerad eller inte så framkommer ett annat resultat. På frågorna om man blivit diskriminerad de senaste 12 månaderna på grund av sin sexuella läggning, kön, transidentitet, homosexuell eller bisexuell så visar det aggregerade resultatet att personer i större städer i mycket högre grad blivit diskriminerade för att de är hbt. Av de som bor i en storstad är det 35% som upplever att de blivit diskriminerade på grund av hbt. Detta sjunker sedan successivt med minskad bostadsort till enbart 22% på landsbygden. Värt att notera är att homosexuella män sticker ut med 44% diskriminerade i storstad och 9% på landsbygd. Även transpersoner sticker ut, där strax över hälften av de som bor i storstad och landsbygd blivit diskriminerade samt de som har en storlek på bostadsorten däremellan upplever ungefär 40% att de blivit diskriminerade.

Om man istället undersöker i vilka situationer man blivit diskriminerade så framträder mycket likvärda resultat, om än inte lika tydligt. De som bor på landsbygd upplever sig diskriminerad i mindre utsträckning än de som bor i en storstad.

Även när man tittar på konkreta våld, hot om våld samt faktiska trakasserier så framträder liknande resultat. Att bli utsatt för våld eller hotad med detta är vanliga i en storstad än om man kommer ut på landsbygden, 27% respektive 21% rapporterar detta. Trakasserier är lite mer svårbedömd med skillnader överlag. Bor man i en mindre stad är man mest utsatt för detta, medan förort och landsbygd är säkrast.

## Resultat

Tittar man på resultatet av FRAs undersökning så framkommer det intressant och för många oväntade resultat. Jag har bara haft mina egna erfarenheter att utgå ifrån då jag ifrågasatt att en storstad är så mycket säkrare än landsbygden. Här framkommer en mycket mer nyanserad bild.

Finns det en generell osäkerhet i mindre orter så bör detta också synas i hur öppen man är med sin bakgrund som hbt. Det visar sig istället att det inte finns några markanta skillnader i öppenhet beroende på storleken på bostadsorten. Kanske inte särskilt förvånande så är man mer öppen gentemot sina grannar i mindre orter, det lär bero på att man i större utsträckning bor i villa där och därmed har en närmare kontakt.

Även ens generella förståelse för hur vanligt diskriminering är skiljer sig inte märkbart åt beroende på storleken på bostadsorten. Man har ungefär likvärdiga attityder i dessa frågor. Man är också precis lika nöjd med sitt liv oavsett vart man bor.

Det är först när man tittar på den faktiskt diskrimineringen och utsattheten som man börjar märka skillnader. Det är anmärkningsvärt att mer än 50% fler som bor i en större stad jämfört med på landsbygden har blivit utsatt för diskriminering. Det är ingen liten skillnad. Att man inte ser någon skillnad i skola eller arbete beror mycket troligt på att det inte är särskilt bundet till storleken på bostadsorten, en skola tar in elever från ett stort geografiskt område och detsamma gäller en arbetsplats.

Det är dock värt att notera vilken utsatthet som finns i skolorna, det är något som också behöver lyftas.

## Slutsats

Man kan utifrån diskussionen ovan konstatera att "den säkra storstaden" inte är något annat än en myt. Det är snarare så att landsbygden är avsevärt säkrare om man inte vill bli utsatt för diskriminering. Oavsett gruppstillhörighet så utsätts de som bor i storstaden i större utsträckning för diskriminering, detta är framför allt märkbart för homosexuella män. Landsbygden är säkrast för alla förutom transpersoner, som har en någon nyanserad bild.



Lisa Olsson  
lisa.olsson@helsingborg.rfsl.se

Då det inte finns någon skillnad i öppenhet och i hur många som känner till ens bakgrund som hbt så kan man inte heller använda det som en möjlig förklaringsmodell. Vad det skulle kunna bero på är dock osäkert och det kan säkert framkomma rimliga förklaringsmodeller.

Med detta konstaterar jag att myten om ”den säkra storstaden” som spräckt.